

Skydda dig mot
översvämningar

Länsstyrelsen
Örebro län

Publikationsnummer: 2015:1 (uppdaterad version av 2011:39)

Titel: Skydda dig mot översvämningar
Utgivare: Länsstyrelsen i Örebro län
Beställningsadress: Länsstyrelsen i Örebro län, 701 86 Örebro
Tfn växel: 010- 224 80 00
e-post: orebro@lansstyrelsen.se

Bilder: Omslagsbild: Björn Nordien.
s. 3 och 15: Åke Mossberg.
s. 4: Stig Nyström.
s. 9: Jens Råberg.
s. 6, 10, 11 och 12: Mostphotos.
Rättigheterna för Stig Nyströms och Björn Nordiens
bilder tillhör Frövifors Pappersbruksmuseum

Tryckeri: Taberg Media Group.

Skojarbacken med gamla varmbadhuset i Nora 1977.

Frövifors bruk 1977

Översvämningar

Översvämningar är en av de vanligaste naturkatastroferna. Globalt skördar de årligen många liv och orsakar stora ekonomiska skador. I Sverige är stora naturkatastrofer ovanliga, men översvämningar ger ofta materiella skador med stora kostnader för samhället.

För att förhindra skador behöver företag och privatpersoner ta reda på översvämningens riskerna för sina fastigheter. Hur hanterar du en översvämning? Hur gör du för att förhindra stora skador på din fastighet och dina ägodelar? Har företaget en beredskapsplan?

Vad är en översvämning?

Vid en översvämning täcks markytan som i vanliga fall är torra av vatten. Kraftiga regn är den vanligaste orsaken. Andra orsaker kan vara snösmältning och dammbrott. Stopp i avloppet, både det kommunala och ditt eget, kan också orsaka översvämningar.

Vilka områden drabbas?

Översvämningar drabbar ofta platta och låglänta områden nära vatten. Vid lokala skyfall kan även andra områden drabbas, då samlas vattnet ofta i lokala lågpunkter i terrängen.

Klimatanpassning

I nuläget inträffar en större översvämning i Sverige i genomsnitt vart femte år. I framtiden kan vi förvänta oss att klimatförändringarna innebär högre temperaturer och mer intensiva regnväder. Samhället behöver anpassa beredskapen till ett klimat med större variation i väder och högre flöden under vinter och höst. Fler och kraftigare skyfall under sommaren skapar större översvämningsrisker i framförallt mindre vattendrag och tätorter.

Viktiga vägar riskerar att stängas av vid en översvämning.

Örebro län

I Örebro län finns flera områden som har drabbats hårt av översvämningar. Vid en större översvämning riskerar 10 000-15 000 hektar mark i länet att översvämmas. Det motsvarar en yta lika stor som ungefär 20 000 fotbollsplaner. Det är framförallt i låglänta slättområden som de största översvämningssproblemen finns. Några större områden som drabbats är Arbogaån runt sjön Väringen och Fellingsbro, Täljeån vid Kvismaredalen och några områden i Svartån mellan sjön Teen och Tysslingen.

Översvämningen 1977

Extremt höga flöden kan skapa problem för nästan alla områden runt vattendrag och sjöar. De värsta översvämningarna som drabbat länet inträffade under vårfloden 1977 och skapade omfattande problem för transportsystem, verksamheter och byggnader nära vatten. I vissa sjöar stod vattenståndet mer än två meter över normalvattenståndet.

De höga flödena och översvämningarna våren 1977 orsakade ras och erosion, förorenat dricksvatten och även dammbrott. Människor skadades allvarligt och blev evakuerade. Några tätorter i länet som drabbats av större översvämningar är Lindesberg, Nora, Karlskoga och Hallsberg.

Regnoväder år 2000

Senast länet drabbades av en större översvämning var år 2000 då långvariga regn orsakade översvämningar under både sommar och höst. Ungefär 8 000 hektar jordbruksmark drabbades vilket medförde ekonomiska skador för jordbrukare på över 30 miljoner kronor.

Under senhösten översvämmades också stora områden och människor i bland annat Ervalla och Karlskoga blev isolerade och även evakuerade från sina hem. Av säkerhetsskäl invallades låglänta delar av Lindesberg, Karlskoga och Örebro för att undvika skador.

Förebyggande arbete

Samhällets ansvar

Kommuner och Länsstyrelse arbetar förebyggande mot översvämningar. Bland annat genom att ta hänsyn till riskerna i samhällsplaneringen. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samordnar länsstyrelsernas arbete med översvänningsdirektivet. Detta arbete syftar till att kartlägga översvänningsrisker och översvänningshot och ta fram riskhanteringsplaner för områden med betydande översvänningsrisk. MSB hjälper även kommuner med översvänningskydd och fördelar statsbidrag till förebyggande åtgärder till skydd mot naturolyckor.

Statens geotekniska institut (SGI) kartlägger markens och berggrundens stabilitet. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) varnar när oväder är på väg och när vattenflöden eller vattennivåer i sjöar och hav riskerar att stiga.

Egenansvar

Beredskap finns ifall en översvämning inträffar, men alla människor har också ett eget ansvar att skydda sin privata egendom. Kommunens räddningstjänst har inte ansvar för att skydda privategendom mot översvämning. De ska framför allt skydda liv, samhällsviktiga funktioner och infrastruktur.

Vid översvämningar är det i första hand fastighetsägarens ansvar att vidta och bekosta åtgärder för att förhindra och begränsa skador. Varje fastighetsägare har en skyldighet att förebygga eventuella vattenskadorna så långt det är möjligt. En försäkring täcker bara en skada som sker snabbt och oförutsett, därför är det viktigt att klarlägga riskerna i området.

Checklista egenansvar

Ta reda på om din fastighet översvämmats tidigare eller ligger i ett riskområde. (Länsstyrelsen och förvaltningskontor har information om översvämningsområden och risker)

Kontakta ditt försäkringsbolag och se över självrisk och villkor när det gäller vattenskador.

Minska sårbarheten kring din fastighet:

- Separera dagvatten- och avloppsledningsnät.
- Se över dränering av fastigheten.
- Rensa regelbundet dränerings- och vattenavledningssystem.
- Se alltid till att vattenledningar är i bra skick.
- Införskaffa motordrivna pumpar, vallar och andra hjälpmedel som akut kan avhjälpa skador.
- Se över känsligheten för fastighetens källare (se Örebro kommuns broschyr om källaröversvämmingar).

Införskaffa säkerhetsutrustning för människors hälsa och säkerhet:

- Dunkar för extra dricksvatten.
- Nödförråd med mat och mediciner.
- Flytvästar för barn och vuxna.
- Ficklampor, radio, batterier, tändstickor, stearinljus.
- Vattentäta kläder, vadarbyxor, varma kläder, filter, gummistövlar.

Se över takrännor och dränering varje år.

Vattentäta kläder behövs när vattnet stiger.

Inför översvämning

Förberedelser inför en översvämning

- Följ väderprognoser och vattenstånd noggrant. Är du osäker på läget kontakta tekniska förvaltningen i din kommun. Kolla även myndigheternas webbplatser.
- Bygg vallar runt fastigheten och särskilt vid låglänta och känsliga delar av fastigheten.
- Flytta upp möbler eller saker av värde från källaren, flytta på värdefulla ägodelar utomhus och inomhus, ta bort bryggor och parkera bilen säkert.
- Säkerställ att pumpar och andra hjälpmedel fungerar och snabbt kan sättas igång.

En översvämning kan bli ett hinder för viktiga samhällsfunktioner.

Vid översvämning

Samhällets ansvar

Räddningstjänsten har till uppdrag att hindra och begränsa skador vid översvämning. De ska i första hand skydda liv, samhällsviktiga funktioner och infrastruktur.

Länsstyrelsen ansvarar för krissamordningen i länet och stöttar kommunerna vid översvämningar. Kommunen, räddningstjänsten och polisen samarbetar för att förebygga trafikolyckor och hjälpa boende som behöver evakueras. Vid störningar på väg och järnväg engageras Trafikverket.

MSB hjälper kommunerna med översvämningsskydd som sandsäckar, barriärer, elverk och pumpar vid större översvämningssituationer. Kräver situationen större insatser som helikoptrar eller båtar kan hjälp begäras från Försvarsmakten. SGI hjälper räddningstjänsten att bedöma ett områdes stabilitet och risken för skred.

Ditt ansvar

- Se regelbundet över vallar, pumpar och andra säkerhetsanordningar.
- Bryt elektricitet, stäng gasledningar.
- Stäng till toaletter och avlopp för att undvika att avloppsvatten tränger in i huset.
- Ha fulladdad mobiltelefon.
- Kör in bil genom strömmande vatten.
- Håll extra koll på barn.
- Fotografera skador.
- Agera som om du inte hade någon försäkring!

Tips på webbplatser

- www.krisinformation.se
- www.dinsakerhet.se
- www.msb.se
- www.smhi.se
- www.swedgeo.se
- www.lansstyrelsen.se/orebro

Efter en översvämning

Ditt ansvar

- Kontakta försäkringsbolaget.
- Sammanställ fotodokumentation, beskrivningar av skadorna och eventuella kvitton.
- Låt elektriker kontrollera att det är säkert att sätta på strömmen igen.
- Öppna dörrar och fönster för att vädra ur fukt.
- Låt experter titta igenom eventuella fuktskador som kan orsaka exempelvis mögel.
- Om du har enskild brunn kontrollera att vattnet är drickbart.
- Kasta matvaror som varit i kontakt med översvämningsvattnet.

Att tänka på

- Om möjligt kan det vara bra att fotografera fastigheten och rum innan översvämning sker. Det kan underlätta inför kommande krav på ersättning från försäkringsbolaget.
- Vid översvämning kan inte kommunens räddningstjänst hjälpa varje enskild drabbad fastighetsägare. Deras uppdrag är att i första hand skydda liv, samhällsviktiga funktioner och infrastruktur.
- Det kan vara bra att även vara förbered på elavbrott i samband med översvämning.
- För att förhindra vatten från att tränga in i en fastighet kan till exempel ett örngott, som fyllts med sand eller jord, läggas i en toalett eller brunn.

Strandstugan i Nora 1977.

Länsstyrelsen
Örebro län

En samlande kraft!

www.lansstyrelsen.se/orebro

Besöksadress: Stortorget 22

Postadress: 701 86 Örebro

Telefon: 010-224 80 00

E-post: orebro@lansstyrelsen.se